

INSTITUCIONALNA SREDSTVA BORBE PROTIV NASILJA POLITIČKOG EKSTREMIZMA – PRIMER NEMAČKE

Dr Zorica Mršević, profesorka Fakulteta za evropske pravno političke studije - Beograd¹⁰⁷

Apstrakt: Predmet izlaganja su primeri institucionalnog delovanja protiv političkog ekstremizma radi sprečavanja eskalacije nasilnog ispoljavanja mržnje i netolerancije. U tekstu su navedeni i konkretni primeri nasilnih incidenata krivičnog karaktera, kao i protivreakcije u Nemačkoj. Krajem januara 2024. više od milion ljudi demonstriralo je širom Nemačke protiv desničarskog ekstremizma, za zaštitu demokratije i protiv "remigracije", tj. plana ekstremne desnice da se iz Nemačke deportuju milioni ljudi inostranog porekla. Protesti protiv planiranja remigracije su postali trajni talas građanskog nezadovoljstva, nastavak masovnih protesta protiv antisemitizma i antiislamizma koji su eskalirali krajem 2023. Tada su najviši predstavnici vlasti davali snažne javne izjave protiv nasilja političkog ekstremizma, podsećajući da je Evropska unija zasnovana na vrednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. EU se nedvosmisleno protivi svim oblicima mržnje i diskriminacije po bilo kojoj osnovi, rasnom ili etničkom poreklu, veri ili uverenju, polu, seksualnoj orijentaciji, starosti ili invaliditetu. Davanje institucionalnog odgovora na rastući antisemitizam je zadatak i vladine institucije Poverenika za borbu protiv antisemitizma. Kao institucionalno reagovanje na politički ekstremizam doneti su zakoni, prvi je protiv govora mržnje na internetu. Drugi omogućava tzv. "optužnicu protiv sudije" kao instrument odbrane ustavne države koji omogućava lakše uklanjanje iz sudstva "neprijatelja ustava" tj. pristalica političkog ekstremizma. Treći je Zakon o promociji demokratije koji osnažuje inicijative protiv političkog ekstremizma i protiv antisemitizma, protiv kojih se borba ne može voditi samo snagama bezbednosti, već se moraju ojačati i društvene snage, jer se mržnji i ekstremizmu mora oduzeti prostor, i to svuda, na društvenim mrežama, u školama ili na ulici. Zaključuje se, na primeru Nemačke, da se suprotstavljanje nasilju političkog ekstremizma u evropskom ambijentu vodi institucionalnim, unutardržavnim, međunarodnim mehanizmima, ali i građanskim protestima.

Ključne reči: politički ekstremizam, antisemitizam, osuda najviših organa vlasti, planirana remigracija, EU strategija, optužnica protiv sudije,

Uvod

Jedan od gotovo redovno prisutnih elemenata širokog spektra političkog ekstremizma je antisemitizam. Antisemitizam¹⁰⁸ je jedan od onih pojmova za koji već na prvi pogled verujemo da znamo šta znači, to je mržnja prema Jevrejima, ili neprijateljska osećanja protiv Jevreja kao religiozne ili etničke grupe ljudi. (Morison, Braun, 115). Poznato je da su Jevreje širom sveta vekovima proganjali (Todorović, 2014:321) Ali kao i svi ti „opšte“ poznati pojmovi, i antisemitizam krije niz prikrivenih stereotipa, predrasuda i praznina u znanju. Jedna od prvih takvih stereotipa je da antisemitizam posle Drugog svetskog rata nestaje, da „toga“ nema u Srbiji, da je „to“ danas samo

¹⁰⁷ zorica.mrsevic@gmail.com

¹⁰⁸ Prema novijem shvatanju, pojam antisemitizam se piše malim početnim slovom, kao jedna reč, bez razdvajanja. Iako ima i drugih mišljenja, u ovom radu smo se opredelili da dosledno primenjujemo taj oblik pojma antisemitizam koji zagovaraju i izraelski izvori. (ADL, 2024) (Lebovitz, 2018)

izraz frustracije arapskog sveta zbog onoga što oni smatraju poniženjem koje doživljavaju od strane zapadnih zemalja i da današnji, savremeni antisemitizam nema sličnosti sa onim, nekadašnjim koji je doveo do Holokausta. Diskriminacija, mržnja, razne mere i progoni Jevreja oduvek sastavni deo istorije Evrope i zapadne civilizacije. Antisemitizam je, nažalost problem koji nije nikad iskorenjen do kraja i koji jača u određenim istorijskim okolnostima, kao što je npr aktuelni (u vreme završetka ovog teksta u maju 2024) oružani sukob u pojasu Gaze.

Od gotovo osam milijardi ljudi na planeti Zemlji, samo je nešto više od 16 miliona Jevreja. Uprkos njihovom malom broju, daleko, daleko više je antisemita. Oni šire teorije zavere po kojima „Jevreji vladaju svetom”, da su „sledbenici antihrista” i da stoje iza svih revolucija koje su se dogodile od postojanja čovečanstva.

I bez obzira na to kako Jevreji misle o sebi, antisemiti ih nikada neće prihvatiti. Koliko god dugo da su se osećali kao kod kuće, ma koliko lojalnosti iskazivali, ma koliko ih poginulo braneći svoju zemlju, uvek bi, na kraju, bili proganjani. Nije bilo važno da li su sebe nazivali narodom ili rasom ili crkvom; nije bilo važno da li o sebi misle da su Nemci ili Rumuni ili Kanađani. Spoljašnji antisemitski svet ih je video samo kao Jevreje.

Svedoci smo da dehumanizujuća, gnevom ispunjena retorika danas izbija sa svih strana i odjekuje ulicama velegrada, univerzitatskim kampusima i malim gradovima širom sveta (El Baradej, 2024). Čak i u našim profesionalnim, prijateljskim i porodičnim okruženjima se čuju olako izrečene antisemitske konstatacije. Duh je pušten iz boce, predrasude ili diskriminacije usmeren protiv Jevreja kao etničke, verske ili kulturne skupine ne retko se smatraju “normalnim”. Od 2020 uočava se taj zabrinjavajući porast antisemitizma (IHRA 2020). Iza toga je duga istorija koja se manifestuje na različite načine, uključujući verbalno zlostavljanje, diskriminaciju na radnom mestu, nasilje, i propagandu koja širi stereotipe i laži o Jevrejima, uz upotrebu zlokobnih starih stereotipa.

Rabin Endrju Baker, lični predstavnik predsedavajućeg OEBSa za borbu protiv antisemitizma „Kada su se države članice OEBS-a sastale u Berlinu pre dvadeset godina, suočile su se sa ponovnim porastom antisemitizma koji su samo neke vlade priznale, a manji broj njih je još imao sredstva za borbu. Danas imamo značajne alate i smernice praćene značajnim obavezama OEBS-a. (OSCE 9. April 2024).

„Istorija nas podseća na užasne posledice kada se antisemitske predrasude i mržnja šire ili aktivno promovišu“, rekao je direktor ODIHR-a Mateo Mekači. „Moramo više raditi zajedno na formiranju tolerantnih, otvorenih i inkluzivnih društava, da bi svima nama, a posebno mlađoj generaciji, dali nadu u budućnost bez mržnje. Ova tvrdoglavo uporna vekovna mržnja dostigla je nivo bez presedana, posebno u mesecima od 7. oktobra 2023. Moramo pronaći način da zaštitimo i uverimo ranjive jevrejske zajednice širom regiona OEBS-a i vratimo uljudnost, koheziju i poštovanje različitosti koji nas povezuju.” Predstavnici država članica OEBS-a prepoznali su evoluirajuću prirodu antisemitizma i njegovu pretnju bezbednosti i stabilnosti širom regiona OEBS-a. Opšte je poznato da uprkos napretku, akti nasilja, uznemiravanja i diskriminacije i dalje preovlađuju, uključujući govor mržnje na mreži i van mreže, oštećenje imovine i pretnje jevrejskim pojedincima i zajednicama.

Nemačka ne dozvoljava antisemitizam

Nedavna ispoljavanja antisemitizma u Nemačkoj otvaraju duboke rane prošlosti, stare traume, nove strahove i nesigurnost, zato je značajno analizirati kako se može institucionalno suprostaviti nasilju političkog ekstremizma. Naime, Nemačka je podnela teške posledice antisemitizma nacističkog režima tokom Drugog svetskog rata, dok je moderna Nemačka posvećena kritičkom suočavanju s prošlošću, očuvanju demokratije i ljudskih prava. Međutim, kao i u drugim delovima sveta, antisemitizam nije potpuno iskorenjen. U toj zemlji iz koje je potekao Holokaust sada ponovo otvoreno jača antisemitizam, koji je i kvantitativno i kvalitativno prešao u novu, višu dimenziju. Protagonisti su desničarski nastrojani ultranacionalisti, dok propalestinski skupovi kao reakcija izraelsku ratnu operaciju u Gazi, otvoreno propagiraju mržnje protiv Jevreja i pozivaju na uništenje Izraela, čime se sve više radikalizuju i tradicionalno umereni akademski krugovi.

Preosetljivost Nemačke na antisemitizam dodaje dodatni sloj poteškoća. (Glucroft, 18. april 2024). Solidarnost sa Izraelom i borba protiv antisemitizma imaju poseban značaj za Nemačku. To je izazov gde god Jevreji i muslimani žive zajedno u svetu. Za Nemačku, ona ima posebno uznemirujući balans, jer je ta zemlja dom muslimanske populacije od oko 5,5 miliona — više od polovine su

nemački državljani, prema Nemačkoj islamskoj konferenciji — i gde živi najveća palestinska dijaspora u Evropi. Njena jevrejska zajednica je znatno manja, možda manje od 200.000 ljudi, ali im nemačka istorija posvećuje veliku pažnju. (Glucroft, 18. april 2024)

Za većinu nedavnih slučajeva antisemitizma, istraživači i istražitelji nisu bili u mogućnosti da odrede bilo kakav ideološki motiv ili pozadinu. „Svaki oblik antisemitizma je opasan, bez obzira na ideologiju iz koje potiče“, rekao je za DV Feliks Klajn, nemački komesar za jevrejski život u Nemačkoj i borbu protiv antisemitizma. „To je izraz duboko antidemokratskog stava i odbacuje tekovine našeg modernog, liberalnog društva. (Glucroft, 18. april 2024)

Antisemitski ispadi su se naglo umnožili u Nemačkoj od početka izraelskih operacija u Gazi, nakon terorističkog napada Hamasa 7. oktobra 2023, ali početak novije eskalacije antisemitizma u Nemačkoj počeo je ranije i podudario se sa protestima protiv antipandemijskih mera 2020, kada su i korona virus i antipandemijske mere videne kroz antisemitsku prizmu kao još jedna globalna “jevrejska zavera” protiv čovečanstva. Antisemitska krivična dela su u Nemačkoj drastičnom porastu, lična, imovinska i profesionalna bezbednost Jevreja je ugrožena. Na pojedinim propalestinskim skupovima dešava se otvoreno propagiranje mržnje protiv Jevreja i poziv na uništenje Izraela. Oko 80 posto lidera jevrejskih zajednica u Nemačkoj je izjavilo da se Jevreji od 7. oktobra u Nemačkoj osećaju manje sigurnim. Najčešće žrtve pritiska su stariji Jevreji, porodice sa decom ali i mladi u vršnjačkom okruženju, učenici i studenti. Antisemitska eskalacija u poslednje vreme usmerena je protiv jevrejskih i izraelskih studenata. Jevrejski studenti prijavljuju da se ne osećaju bezbedno, posebno na Slobodnom univerzitetu u Berlinu, što je izraz ukupnog antisemitskog raspoloženja i radikalizacije manjine na univerzitetima. Istovremeno, 96 odsto jevrejskih lidera je reklo da je zadovoljno saradnjom sa policijom. Jevrejima u Nemačkoj je policija jedan od tri najvažnija partnera, uz crkvene zajednice i političare. U Nemačkoj za šest meseci otkazano 129 zakazanih govora, predavanja, izložbi, debata i ostalih akademskih ili kulturnih događaja, jer su planirani govornici – inače mnogi od njih Jevreji – podržali Palestinu. (Radičević, 24. april 2024.) „Svaki oblik antisemitizma je opasan, bez obzira na ideologiju iz koje potiče“, rekao je za DV Feliks Klajn, nemački komesar za jevrejski život u Nemačkoj i borbu protiv antisemitizma. „To je izraz duboko antidemokratskog stava i odbacuje tekovine našeg modernog, liberalnog društva. (Radičević, 24. april 2024). .Solidarnost sa Izraelom i borba protiv antisemitizma imaju poseban značaj za Nemačku

Treba takođe imati u vidu da je ova, globalno gledajući, jedna od najintenzivnijih izbornih godina u istoriji jer su predsednički izbori zakazani u SAD, parlamentarni u EU kao i pojedinim evropskim zemljama. Izbori daju šanse protagonistima političkog ekstremizma da sa društvenih i političkih margina, osvajajući glasove novih birača, ostvare značajnije mesto na političkoj sceni i legalizuju povećanje svog uticaja. Takođe, tri nemačke pokrajine - Saksonija, Tiringija i Brandenburg - biraju novi parlament. Predviđa se dalje jačanje ekstremne, desničarske Alternative za Nemačku jer u skorašnjim anketama vodi u sve te tri pokrajine.

Karakter protesta

Hiljade ljudi su na vikend protestima krajem 2023 i početkom 2024.g. protiv antisemitizma u Berlinu i drugim gradovima izrazile solidarost sa Izraelom. Te skupove je organizovao širok savez - Nemačko-izraelsko društvo, stranke, verske zajednice i sindikati. Hiljade ljudi demonstrirale su i u više nemačkih gradova iskazujući otpor i desničarskom ekstremizmu i partiji Alternativa za Nemačku (AfD). German news services. (23. januar 2024).

Za sociologa Klaua Hurrelmana (Hurrelmann) demonstracije su dokaz preokreta u stanovništvu. "Protesti protiv desnice mi se čine kao oslobađanje grupa stanovništva koje su dugo bile zaokupljene sobom zbog korone i mnogih drugih problema. Ljudi skoro da su prevideli kakve rizike donosi jačanje desnice, sugerisao je taj sociolog. Na natpisima i transparentima je pisalo: "Za demokratiju – protiv desnog ekstremizma" i "Mržnja nije mišljenje". I početkom januara nastavili su se ti protesti, postajući sve brojniji, kada je jednog januarskog vikenda više od 900.000 ljudi demonstriralo širom Nemačke protiv desničarskog ekstremizma i za zaštitu demokratije (German news services. 24. jan. 2024). "Sada možemo da shvatimo šta smo mogli da uradimo da smo na mestu naših pradedova," piše na transparentu u rukama jednog od stotina hiljada demonstranata koji su za vikend protestovali protiv desničara. Poruka se odnosi na uspon nacizma u zemlji pre devet decenija (German news services. 22. januar 2024)a. Oko 100.000 ljudi uhvatilo se za ruke u Berlinu i oko

zgrade Rajhstaga formirati živi zid zaštite od desničarskog ekstremizma. Događaj je deo širokog protesta protiv desničarenja u celoj Nemačkoj. Doprinos tim protestima dala je i kontroverzna ekološka Poslednja generacija, koja je otkazala sopstvene akcije da se priključi protestu protiv desničara. I svakog januarskog vikenda istim povodom je širom Nemačke marširalo na stotine hiljada građana (German news services. 31. januar 2024).

Protesti su uglavnom bili protiv identitarističkog pokreta, što je u desničarskim i ekstremno desnim partijama i grupama postao eufemizam za proterivanje, odnosno masovnu, pa i prisilnu deportaciju ljudi stranog porekla. Desničarski ekstremisti su govorili da iz Nemačke žele da proteraju milione ljudi. Građani su na protestima jasno stavili do znanja da "ne prihvataju desničarske i nehumane ideje u našoj zemlji (...)" i vlada je protestante u tome podržala. Nemački kancelar Olaf Šolc (Scholz) zahvalio se ljudima koji idu na demonstracije "protiv rasizma, raspirivanja mržnje i za našu slobodarsku demokratiju". (German news services. 17. januar 2024).

"Ako u Nemačkoj za nešto nikad više ne sme biti mesta, onda je to etnička rasistička ideologija nacional-socijalista", rekao je Šolc dodajući da "odvratni" planovi ekstremista o proterivanju ljudi migrantskog porekla jedino mogu da se uporede sa nacional-socijalizmom. Ekstremisti predstavljaju "napad na našu demokratiju i samim tim na sve nas", sada od svih ljudi očekuje da se jasno opredele - "za zajedništvo, za toleranciju, za našu demokratsku Nemačku". Gradonačelnik Tibingena Boris Palmer „Slobodu govora ne ograničava država, već relevantne grupe koje neprestano moralno omalovažavaju one koji misle drugačije. To stvara toliki pritisak da se ljudi više ne izražavaju“.

Prema oceni glavne reporterke „Velta“ Ane Šnajder, moral zamenjuje argumente i to ubija debate. Demokratija suštinski zavisi od slobode izražavanja (Radičević 24 .04 2024). Vicekancelar i ministar ekonomije Robert Habeck pozvao je muslimanske grupe u Nemačkoj da se „distanciraju od antisemitizma kako ne bi ugrozili sopstveno pravo na toleranciju“.

Wolfgang Benz, penzionisani šef Istraživačkog centra protiv antisemitizma na Berlinskom Tehničkom univerzitetu izjavio je da je antijevrejsko raspoloženje simptom većeg postojećeg izražavanja nasilja i diskriminacije. Fokusiranje prvenstveno na antisemitski aspekt moglo bi zadovoljiti političke standarde u Nemačkoj, ali bi moglo propustiti širu poentu. „Lekciju o holokaustu smo naučili ne samo kada smo jedino prijateljski raspoloženi prema Jevrejima, već kada smo prepoznali da nijedna manjina, ma koja, ne treba da bude diskriminisana i proganjana“, rekao je Benc. „Upravo to nedostaje nemačkoj svesti. (Glucroft 18. april 2024)

Izjave vodećih političkih ličnosti

Veoma su relevantne osuda antisemitizma od strane najviših zvaničnika nemačkih vlasti, predsednika, kancelara, ministara, kao i predsednice Bundestaga da lekcija Holokausta mora biti da se tako nešto nikada ne sme ponoviti, jer “Nikada više je sada”.

Više saveznih ministara, npr. spoljnih poslova (Berkok), unutrašnjih poslova (Fezer), za porodicu (Paus), poljoprivrede (Ozdemir), davali su snažne izjave protiv antisemitizma i podrške Izraelu. Nemački zvaničnici su reagovali javnim osudama antisemitizma, npr. nemački predsednik Frank-Valter Štajnmajer je rekao da je svaki napad na Jevreje ili na jevrejske institucije sramota za Nemačku i da je nepodnošljivo da Jevreji danas ponovo strahuju i to ni manje ni više nego baš u Nemačkoj. Antisemitizam u Nemačkoj ne sme da se toleriše, Izrael ima pravo da se brani od terora a Nemačka je u tome čvrsto uz Izrael. Nemački kancelar Olaf Šolc je obećao da će država učiniti sve da zaštiti jevrejski život u Nemačkoj jer svako ko napada Jevreje, ko ih vređa ili povređuje, napada sve.

Ministarka Fezer je pozdravila te protestne skupove, smatrajući da su protesti "zadivljujuća slika samosvesnog građanskog društva, i da je budno civilno društvo najjači bedem protiv desničarskih ekstremista. I ovog vikenda srce naše demokratije kucalo je na našim ulicama i trgovima." Šef nacionalne službe za zaštitu Ustava tomas Haldenvang sugrađane upozorava da olako shvataju pretnju ekstremizma nemačkoj demokratiji, uključujući i onu koja se ogleda rastućim antisemitizmom. "Sramota je, sramno je koliko se u zemlji iz koje je potekao holokaust sada otvoreno pokazuje antisemitizam," rekao je Haldenvang (German news services. 11. jan. 2024)..

Nemačka vlada mora da reaguje, izjavio je premijer Saksonije Mihael Krečmer (Michael Kretschmer) dodajući da svi imaju građansku odgovornost da dignu svoj glas protiv ekstremizma. (German news services. 22. jan.2024)c Kancelar Olaf Šolc je izjavio protiv desničarsko neprijateljstva

prma migrantima, da je "Naš je svako ko ovde živi, radi i privržen je osnovnim vrednostima naše demokratije, bez obzira na poreklo, boju kože. I tačka" (German news services. 15. januar 2024). Šolc: Naš je svako ko poštuje vrednosti demokratije.

Veliki protest protiv desničara prošlog vikenda dobar je signal u suzbijanju desničarske Alternative za Nemačku, je bavorski premijer Markus Zeder. (German news services. 22. januar 2024)b Retorika ekstremnih desničara o deportacijama stranaca može da nanese ozbiljnu štetu nemačkoj privredi, upozorio je predsednik Frank-Valter Štajnmajer. Pohvalio je nedavne masovne demonstracije širom zemlje protiv krajnje desničarske partije Alternativa za Nemačku (AfD) i drugih desničarskih grupa, kao snažan pokazatelj demokratije i tolerancije. (German news services. 24. januar 2024).

Podržan je i predlog koji podržuje nezavisnu, demokratsku i demilitarizovanu palestinsku državu u mirnom suživotu sa Izraelom odbacuju i militantni islamisti Hamasa, koji insistiraju na uništenju Izraela. Berbokova je naglasila da Izrael može živeti u sigurnosti samo ako i Palestinci budu živeli u bezbedno. (German news services. 22. januar 2024)a

Nosioci antisemitizma

Antisemitizam u Nemačkoj pothranjuju tri velike grupacije u Nemačkoj, ocenila je direktorka Centra za proučavanje globalnog islama, Suzane Šreter. Antisemitski stvavovi muslimanskih organizacija, levičarih i desničarih krugova se podudaraju. "Tu se otvarajuću uznemiravajuće mogućnosti sklapanja saveza i strahujem da se upravno stvaraju trajni efekti sinergije, podsećajući da je 1930-ih godinama postojao savez Muslimanske braće i nacista, sa zajedničkim ciljem – uništenjem Jevreja.

"Eksplicitni propalestinski stav i snažna antiizraelska retorika" i islamski narativi postoje i u akademskoj zajednici, rekla je, ocenivši da te stavove hrani postokolonijalna teorija koja u Izraelu vidi "belu, kriminalnu državu". (German news services. (3. januar 2024).

Pristalice antisemitizma i desnog antimigrantskog ekstremizma su i tzv "Građani rajha" ekstremisti koji ne priznaju poredak posleratne Nemačke. (German news services 4. april 2024).

Identitaristički pokret

Protesti su počeli pošto je medijska kuća Korektiv krajem 2023.g. obelodanila da je u novembru održan sastanak političara i predstavnika takozvane Nove desnice (Neue Rechte). Na sastanku su govorili o svojim planovima prema kojima Nemačku treba da napuste milioni ljudi migrantskog porekla. Sastanak je okupio zvaničnike desničarske Alternative za Nemačku (AfD), neke članove demohrišćanske CDU i predstavnike izrazito konzervativne grupe Unija vrednosti (Werteunion). Radi se dakle o proterivanju, ili kako ekstremna desnica to naziva "remigraciji". Ta reč je u identitarističkom pokretu, u desničarskim i ekstremno desnim partijama i grupama postala eufemizam za proterivanje, odnosno masovnu, pa i prisilnu deportaciju ljudi stranog porekla, ljudi useljeničke istorije. Nemački lingivsti su saopštili da su reč remigracija izabrali za najnegativniju prošle godine. Ta reč u "identitarističkom pokretu, u desničarskim i ekstremno desnim partijama i grupama postala je identifikacioni politički pojam ekstremne desnice. (German news services. 22. jan.2024)c

Mere protiv političkog ekstremizma

Jedan 22-godišnjak je u apelacionom postupku pred sudom u Bambergu dobio dve godine zatvora za pokušaj paljenja jedne sinagoge. On je priznao delo, rekavši da je bio pijan i pod uticajem desničarske ideologije. (German news services. 12. januar 2024).

Ispravno je i neophodno da Savezna kancelarija za zaštitu ustava, drži Alternativu za Nemačku na oku, istakla je ministarka unutrašnjih poslova, socijaldemokratska političarka Nensi Fezer. (German news services. 18. januar 2024). Ta partija je zbog ekstremističkih stavova pod prismotrom savezne službe za zaštitu ustava, a u tri pokrajine je klasifikovana kao ekstremistička organizacija. (German news services. 16. januar 2024). Doneti su zakoni, npr. onaj koji omogućava tzv. "optužnicu protiv sudije" važan instrument odbrane ustavne države koji omogućava lakše

uklanjanje iz sudstva "neprijatelja ustava" tj. pristalica političkog ekstremizma jer za neprijatelje ustava nema mesta u sudstvu.¹⁰⁹ Usvojen je i Zakon protiv govora mržnje na internetu. Zakon o promociji demokratije osnažuje inicijative protiv političkog ekstremizma i protiv antisemitizma ne može voditi samo sa snagama bezbednosti, već se moraju ojačati i društvene snage, mora se mržnji oduzeti prostor, i to svugde, bilo to na društvenim mrežama, u školama ili na ulici.

Kancelarija Povrenika Savezne vlade za život Jevreja u Nemačkoj i borbu protiv antisemitizma osnovana je 2018. godine i nalazi se u Saveznom ministarstvu unutrašnjih poslova i zajednica. Ta institucija omogućava odgovor na o rastući antisemitizmu u Nemačkoj i o tome kako savezni nivo može najbolje da se suprotstavi ovom fenomenu.

U Nemačkoj je u ponedjeljak, 1. aprila, stupio na snagu izmenjeni savezni disciplinski zakon koji će olakšati da se ekstremisti i protivnici ustava uklone iz javnih službi. "Nećemo dozvoliti da naš demokratski ustavni poredak iznutra ruše ekstremisti", navela je u saopštenju u subotu ministarka unutrašnjih poslova Nensi Fezer (Nancy Faeser). Zakon će omogućiti da se disciplinski postupci protiv službenika javne uprave vode jednostavnije i brže.

Ta nova regulativa predviđa da delo podsticanja na mržnju za koje je zaprećena kazna zatvora od šest meseci zatvora ili duža, ujedno nosi sobom i gubitak statusa državnog službenika. Ogromna većina od oko 190.000 saveznih državnih službenika u Nemačkoj poštuje zakone i svoj posao obavlja sa integritetom, a broj ekstremista i protivnika ustava među njima je veoma mali, saopštilo je ministarstvo unutrašnjih poslova. "Ali bez obzira na to, svaki takav pojedinačni slučaj nanosi trajnu štetu poverenju u javnu upravu", navelo je ministarstvo. (German news services. 1. april 2024).

Najmanje 400 policajaca nemačkih pokrajina je pod istragom ili se protiv njih vode disciplinski postupci zbog desničarsko ekstremističkih stavova ili podrške ideologijama zasnovanih na teorijama zavere. Policajci koji ne slede ustav već ekstremističke ideje su velika opasnost za demokratiju i pravnu državu, rekao je za Štern ministar unutrašnjih poslova Severne Rajne-Vestfalije Herbert Rojl. Tim ljudima nije mesto u policiji, rekao je ministar. "Živimo u vremenima kada desničarski ekstremisti planski pokušavaju da podriju policije", izjavio je poverenik Bundestaga za policiju Uli Greč (Grötsch). Opasnost je, dodao je, veća nego ikada. (German news services. 4. april 2024). Današnji desničarski ekstremisti na javno mišljenje deluju i iz senke "digitalnog prostora, algoritma, lažnih vesti koje kreira veštačka inteligencija i širenjem propagande, a radikalizaciji su posebno podložni mladi. Kao jedna od kontramera predlaže se temeljnij nastav istorije, političkih nauka ili sociologije, za dublje znanje o istorijskom kontekstu i aktuelnim pretnjama demokratiji. Učenici u Berlinu, Brandenburgu, Meklenburg-Zapadnoj Pomeraniji, Saksoniji, Saksoniji-Anhalt i Tiringiji upozoravaju da su škole nedovoljno pripremljene po svim frontovima: "Osobljem, materijalom i znanjem". (German news services. 3. april 2024).

Međunarodne reakcije

Rat u Gazi ulazi u sedmi mesec sa slabim izgledima za prekid, ali sa nagoveštajima da Evropljani koriguju svoj stav prema Izraelu koji gubi propagandni rat, što je možda nagoveštaj početka kraja decenijama duge nekažnjivosti Izraela, koji se na takav status zaštićenosti navikao zahvaljujući vetu koji su SAD redovno ulagale na sednicama Saveta bezbednosti UN. (Jakšić B. 2024. 10. mart).

Kada je krajem aprila 2024 Italiji proslavljan dan oslobođenja od fašizma, što je oduvek podrazumevalo veliki broj manifestacija na italijanskim trgovima i ulicama, nikada te manifestacije nisu bile toliko podeljene, uz veliki rizik od nereda zbog rata na Bliskom istoku. y Italijom se šire negativna osećanja prema jevrejskom narodu. Članovi studentskog pokreta za Palestinu zahtevali su od rukovodstva italijanskih univerziteta, kao i od jevrejske zajednice, da se distanciraju od države Izrael. (Lučić, 2024, 25.04).

¹⁰⁹ Avgusta 2023 pokrenut je postupak protiv bivšeg poslanika Jensa Majera (Maier) iz desničarske Alternative za Nemačku (AfD) koji je bio i sudija. Saksonsko ministarstvo pravde Majera je optužilo za kršenje zvaničnih dužnosti na njegovom prethodnom poslu u sudu u Drezdenu.

Pošto ga je saksonska Kancelarija za zaštitu ustava proglasila za desničarskog ekstremistu, Majeru je zabranjeno da obavlja posao sudije. Bundestag usvojio zakon o uklanjanju ekstremista iz sudstva German news services. (23. febr. 2024).

Južna Afrika je pred MSP (Međunarodni sud pravde), koji smatraju najvišim sudskim organom Ujedinjenih nacija, optužila Izrael za kršenje Konvencije o genocidu time što takva zlodela nije sprečio ili ih je čak omogućio. MSP je krajem januara odlučio da Izrael mora preduzeti sve neophodne mere za sprečavanje genocida u Gazi. Južna Afrika je od tada još dva puta od MSP tražila dodatne privremene mere, pre svega odluku o prekidu vatre. Sud je odbio prvi zahtev Južne Afrike i veći deo drugog. Umesto toga, sud je priznao pogoršanje humanitarne krize u Gazi, uključujući i „početak gladi”, i obavezao Izrael na neometanu dostavu vitalne humanitarne pomoći u pojas Gaze. Istorijska ljubav prema palestinskim nacionalnim pokretima ukorenjena je u Južnoj Africi. Mandela je govoreći 1997. povodom Međunarodnog dana solidarnosti sa palestinskim narodom poručio: „Suviše dobro znamo da je naša sloboda nepotpuna bez palestinske slobode.” Zemlje i narodi se ponekad ne vode strogo pragmatičnim ciljevima, već deluju „po zapovesti srca” (Korkodelović, 2024, 28.04).

Danas troje od petoro Nemaca smatra da Berlin treba oštrije da razgovara sa Izraelom o vojnoj operaciji u Gazi i patnji palestinskog stanovništva. Izrael je pod rastućim međunarodnim pritiskom zbog vojnog odgovora na oktobarski napad terorista Hamasa. (German news services. 9. april 2024) b) Nikaragva optužuje Nemačku pred najvišim sudom Ujedinjenih nacija da saučestvuje u genocidu u Pojasu Gaze time što Izraelu šalje oružje. Nemačka, pak, Nikaragvu optužuje da je sudu dala lažne informacije. Nemačka uglavnom isporučuje opšte naoružanje, a ne ono koje se može direktno koristiti u borbama. Od oktobra 2023. izdate su samo četiri dozvole za oružje, uključujući municiju za obuku i podmornicu. Nemačka je ponovo odbacila optužbe Nikaragve o nemačkom saučesništvu sa Izraelom u genocidu. Nemačka ne krši Konvenciju o genocidu, niti međunarodno humanitarno pravo. (German news services. 9. april 2024) a. „Njujork tajms” je naložio svojim novinarima koji izveštavaju o ratu u Gazi da ograniče upotrebu termina „genocid” i „etničko čišćenje” i da „izbegavaju” korišćenje izraza „okupirana teritorija” kada opisuju palestinsku zemlju (Politika, 2024 17.04.)

Protesti su izbili na tridesetak univerziteta u SAD, sa zahtevom da Amerika prestane da podržava Izrael i sa kompanijama koje podržavaju rat u Gazi. Od 18. aprila, više od 1.000 ljudi je uhapšeno u više od 25 kampusa u najmanje 21 državi. Analitičari kažu da su protesti širom zemlje postali test za predsednika Džoa Bajdena dok traži reizbor, dok rat u Gazi razara duboke podele u njegovoj krhkoj koaliciji. „Studenti imaju pravo da pohađaju nastavu i osećaju se bezbedno”, rekla je Karin Žan Pjer, portparolka Bele kuće na konferenciji za novinare, i dodala: „Nastavićemo da naglašavamo da se antisemitizam mora osuditi” (Beta, 2024, 01.05.).

Zaključak

„Sloboda izražavanja i okupljanja važi za sve ljude, čak i ako kritikuju politiku nemačke i izraelske vlade. Granica je krivično kažnjivo ponašanje, a ne politički neprijatne izjave”, dodaje se u saopštenju „Amnestija” (Radičević, 2024, 24 .04). „Kao društvo i građani, odgovorni smo za antisemitsko uništenje miliona ljudi”, rekao je El Jazidi, koji je uključen u brojne muslimansko-jevrejske napore u Nemačkoj i širom Evrope. „Moramo učiniti sve da osiguramo da se ovo više ne ponovi. Ali odgovor ne može biti stigmatizacija druge verske grupe guranjem u stranu, uskraćivanjem njihove pripadnosti (Gluckroft, 2024 18.04). Ključno je „nekako” sastaviti paket koji će staviti tačku na trenutne borbe i obezbediti oslobađanje preostalih izraelskih talaca. Takođe bi trebalo otvoriti put rekonstrukciji Gaze i širim pregovorima za rešavanje osnovnih, naizgled nerešivih pitanja izraelsko-palestinskog sukoba. U doglednoj budućnosti ne postoji alternativno rešenje, osim kontinuiranog sukoba koji je u tragičnom procesu korodiranja oba društva (Politika, 2024 10.04). Učesnici su istakli uticaj obnove eskalacije nasilja na Bliskom istoku nakon napada 7. oktobra na jevrejske i muslimanske zajednice širom regiona OEBS-a. „Ujedinjeni u ovom cilju, nastavljamo da afirmišemo našu kolektivnu rešenost da se efikasno bavimo mržnjom i negujemo inkluzivna i pravična društva u kojima se različitost ne samo toleriše već i slavi”, rekao je Borg. U svetlu ovih izazova, malteško predsedavanje je naglasilo važnost međuverškog i međukulturnog dijaloga u povećanju tolerancije i razumevanja. (OSCE 2024 09. 04). Iako je osuđivan prema svim standardima savremenog društva, antisemitizam je i danas prisutan u brojnim oblicima, npr u raširenoj predstavi o jevrejskom vladanju svetom putem “preuzimanja” vlada najuticajnijih svetskih država i njihovih medija. Antisemitizam je najkobnija manifestacija mržnje prema ljudima. Uopšte se ne postavlja pitanje da li je potrebno boriti se protiv antisemita, ali se postavljaju dva pitanja: da li se ta borba vodi s dovoljno energije, i kako je

treba voditi, reči su ruskog pisca Maksima Gorkog, tako aktuelne i danas. (Spalović, 2024). Nije nužno podsetiti se da je Evropska unija zasnovana na vrednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. EU se nedvosmisleno protivi svim oblicima mržnje i diskriminacije po bilo kojoj osnovi, rasnom ili etničkom poreklu, veri ili uverenju, polu, seksualnoj orijentaciji, starosti ili invaliditetu. (European Commission, 2021).

LITERATURA

- ADL. (2024). Spelling of antisemitism vs. anti-Semitism. *Anti-Defamation League*. <https://www.adl.org/spelling-antisemitism-vs-anti-semitism> stranici pristupljeno 07.04.2024.
- Banner, A. (1. maj 2024). 5 things to know for May 1: Campus protests, Hostages, Trump trial, Kansas tornado, Walnut recall. *Cable News Network: 5 Things*. <https://edition.cnn.com/2024/05/01/us/5-things-to-know-for-may-1-campus-protests-hostages-trump-trial-kansas-tornado-walnut-recall/index.html> stranici pristupljeno 02.05.2024.
- Baradej, E.M. (25. januar 2024). Svet: Međunarodni poredak umire u Gazi. *Danas*. <https://www.danas.rs/svet/medjunarodni-poredak-umire-u-gazi/> stranici pristupljeno 02.04.2024.
- Benjami, M. (2. jan. 2024). Opinion | Anti-Zionism isn't the same as antisemitism. Here's the history. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/opinions/2024/01/02/anti-zionism-antisemitism-israel-jews-came-first/> stranici pristupljeno 02.05.2024.
- Beta. (1. Maj 2024). Bela kuća osudila mali procenat studenata za izazivanje nereda na univerzitetima. *Danas*. <https://www.danas.rs/svet/bela-kuca-osudila-mali-procenat-studenata-za-izazivanje-nereda-na-univerzitetima/> stranici pristupljeno 02.05.2024.
- European Commission, 2021. EU Strategy on Combating Antisemitism and Fostering Jewish Life (2021-2030). https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/combating-antisemitism/eu-strategy-combating-antisemitism-and-fostering-jewish-life-2021-2030_en stranici pristupljeno 20.03.2024.
- German news services. (3. januar 2024). Antisemitizam. Naučnica: Islamisti, desničari i levičari se slažu u antisemitizmu. *GNS*. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240103/urn:newsml:dpa.com:20090101:240103-99-476960/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 23.02.2024.
- German news services. (11. jan. 2024). Haldenvang upozorava Nemce da ozbiljno shvate pretnju demokratiji https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240111/urn:newsml:dpa.com:20090101:240111-99-565722/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 02.05.2024.
- German news services. (12. januar 2024). Antisemitizam. Dve godine za napad na sinagogu. *GNS*. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240112/urn:newsml:dpa.com:20090101:240112-99-583043/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 23.04.2024.
- German News Service. (15. januar 2024). Šolc: Naš je svako ko poštuje vrednosti demokratije. *GNS*. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240115/urn:newsml:dpa.com:20090101:240115-99-618335/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 12.04.2024.
- German news services. (16. januar 2024). Politika i ekstremizam. Bundestag u četvrtak raspravlja o AfD i ekstremizmu. *GNS*. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240116/urn:newsml:dpa.com:20090101:240116-99-631000/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 26.04.2024.
- German news services. (17. januar 2024). Društvo. Šolc: Demonstracije protiv desnice ohrabruju. *GNS*. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240117/urn:newsml:dpa.com:20090101:240117-99-649600/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 26.02.2024.
- German news services. (18. januar 2024). Politika i ekstremizam. U Bundestagu svi protiv desničarske AfD: Neprijatelji demokratije. *GNS* https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240118/urn:newsml:dpa.com:20090101:240118-99-663548/?utm_campaign=n / stranici pristupljeno 24.04.2024.
- German news services. (19. januar 2024). Ekstremizam. Šolc planove o "remigraciji" uporedio s rasizmom nacista. *GNS*. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240119/urn:newsml:dpa.com:20090101:240119-99-675939/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 25.02.2024.

- German news services. (22. januar 2024)a. Rat i diplomatija. Nemačka za palestinsku državu, posredna kritika Netanjahua. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240122/urn:newsml:dpa.com:20090101:240122-99-704925/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 25.02.2024.
- German news services. (22. januar 2024)b. Politika i ekstremizam. Zeder: Protesti protiv Alternative za Nemačku "dobar znak". <https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240122/urn:newsml:dpa.com:20090101:240122-99-704801/> stranici pristupljeno 25.02.2024.
- German news services. (22. jan.2024)c Masovni protesti protiv ekstremne desnice: Buđenje građanskog društva. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240122/urn:newsml:dpa.com:20090101:240122-99-702460/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 02.05.2024.
- German news services. (23. januar 2024). Protesti. "Nikad više fašizam": Nove demonstracije širom Nemačke. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240123/urn:newsml:dpa.com:20090101:240123-99-715561/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 20.02.2024.
- German news services. (24. januar 2024). Demonstracije. "Mržnja nije mišljenje": Nemci nastavili proteste protiv desnice. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240124/urn:newsml:dpa.com:20090101:240124-99-731081/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 20.02.2024.
- German news services. (24. januar 2024). Privreda. Štajnmajer: Retorika protiv migranata može da škodi privredi. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240124/urn:newsml:dpa.com:20090101:240124-99-734026/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 25.02.2024.
- German news services. (31. januar 2024). Društvo i ekstremizam. Sto hiljada ljudi želi u živi zid oko Rajhstaga. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240131/urn:newsml:dpa.com:20090101:240131-99-816068/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 20.02.2024.
- German news services. (8. febr. 2024). Poverenik za borbu protiv antisemitizma: Studenti na udaru propagande. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240208/urn:newsml:dpa.com:20090101:240208-99-918369/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 02.05.2024.
- German news services. (23. febr. 2024). Bundestag usvojio zakon o uklanjanju ekstremista iz sudstva. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240223/urn:newsml:dpa.com:20090101:240223-99-93242/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 02.05.2024.
- German news services. (1. april 2024). Zakon i ekstremizam. Novi zakon olakšava čišćenje javne uprave od ekstremista. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240401/urn:newsml:dpa.com:20090101:240401-99-526883/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 15.04.2024.
- German news services. (3. april 2024). Ekstremizam i školstvo. Učenici sa istoka Nemačke traže mere protiv prodora ekstremizma. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240403/urn:newsml:dpa.com:20090101:240403-99-548424/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 10.04.2024.
- German news services. (4. april 2024). Desničarski ekstremizam. Stotine policajaca u Nemačkoj osumnjičeno za ekstremizam. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240404/urn:newsml:dpa.com:20090101:240404-99-557797/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 10.04.2024.
- German news services. (9. april 2024)a. Međunarodno parvo. Nemačka pred sudom: Optužbe Nikaragve za genocid neodržive. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240409/urn:newsml:dpa.com:20090101:240409-99-612190/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 15.04.2024.
- German news services. (9. april 2024)b. Međunarodno parvo. Većina u Nemačkoj želi oštriju kritiku Izraela. GNS. https://news-72f9bc9.dpa-prototype.de/sr/240409/urn:newsml:dpa.com:20090101:240409-99-607460/?utm_campaign=n stranici pristupljeno 21.04.2024.
- Glucroft, N.W. (18. april 2024). **SOCIETY/GERMANY**: Jewish and Muslim communities search for solidarity. *Deutsche Welle*. <https://p.dw.com/p/4ewUn?maca=en-EMail-sharing> stranici pristupljeno 23.04.2024.
- International Holocaust Remembrance Alliance. (2020). Declarations: 2020 IHRA Ministerial Declaration. <https://holocaustremembrance.com/resources/2020-ihra-ministerial-declaration> stranici pristupljeno 12.04.2024.
- Jakšić B. (10. mart, 2024). Rat u Gazi menja Evropljane. *Politika*. <https://www.politika.rs/articles/details/603460> stranici pristupljeno 30.03.2024.
- Korkodelović, B. (28. april 2024). Južna Afrika protiv Izraela. *Politika podcast*. <https://www.politika.rs/articles/details/611185/> stranici pristupljeno 30.04.2024.
- Lebovic, M. (23. avgust 2018). Infinite splits. What's in a hyphen? Why writing anti-Semitism with a dash distorts its meaning. *The Times of Israel*. <https://www.timesofisrael.com/whats-in-a-hyphen-why-writing-anti-semitism-with-a-dash-distorts-its-meaning/> stranici pristupljeno 16.04.2024.

- Lučić S. (2024, 25. 04). Studentski protesti u znak podrške Palestincima širom Italije, bezbednosne mere pojačane u celoj zemlji. *RTS*. <https://rts.rs/vesti/svet/5425243/studentski-protesti-u-znak-podrske-palestincima-sirom-italije-bezbednosne-mere-pojacane-u-celoj-zemlji.html?lang> stranici pristupljeno 30.04.2024.
- Morison A.M. & Braun F.S. (2001). *Judaizam: svetske religije*. Beograd: Čigoja.
- OSCE. (9. April, 2024). OSCE calls for enhanced interfaith and intercultural dialogue to address rising anti-Semitism and all forms of intolerance and discrimination. Valletta, Malta. <https://www.osce.org/chairpersonship/566404> stranici pristupljeno 02.05.2024.
- Politika. (10. april 2024). Bivši ambasador Velike Britanije u Izraelu: Da li je Hamas pobedio. *Politika podcast*. <https://www.politika.rs/articles/details/608697> stranici pristupljeno 15.04.2024.
- Politika. (17. april 2024). „Njujork tajms” naložio novinarima da ne koriste termin genocid kada izveštavaju o Gazi. *Politika podcast*. <https://www.politika.rs/articles/details/609984> stranici pristupljeno 19.04.2024.
- Radičević, N. (24. april 2024). Zašto je Varufakis zabranjen u Nemačkoj i kako su ratovi i krize relativizovali slobodu govora: Zaustavite neistomišljenike! *RTS*. <https://oko.rts.rs/svet/5085489/zasto-je-varufakis-zabranjen-u-nemackoj-i-kako-su-ratovi-i-krize-relativizovali-slobodu-govora-zaustavite-neistomisljenike.html?lang=> stranici pristupljeno 26.04.2024.
- Spalović, D. (9. jan. 2024). Kad antisemitizam postane „normalnost”. *Politika*. <https://www.politika.rs/sr/clanak/593325/Kad-antisemitizam-postane-normalnost> stranici pristupljeno 15.01.2024.
- Todorović, S. (2014). Antisemitizam – najduži zločin mržnje. U: Vejnović D, (ured.) (2014) Kako prevazići govor mržnje. (str. 318-331). Banja Luka: Evropski defendološki centar. <https://www.defendologija-banjaluka.com/files/Kako.prevazici.govor.mrznje.Zbornik.radova.Banjaluka.2014.pdf> stranici pristupljeno 02.05.2024.
- Tanjug. (22. januar 2024). Više od 900.000 ljudi na protestima protiv desničara. *Insajder*. <https://insajder.net/prenosimo/vise-od-900-000-ljudi-ucestvovalo-tokom-vikenda-na-demonstracijama-u-nemackoj> stranici pristupljeno 21.02.2024.
- Zerafa, R. & Attarad, T. (9. april 2024). OSCE calls for enhanced interfaith and intercultural dialogue to address rising anti-Semitism and all forms of intolerance and discrimination. *Valletta*. <https://www.osce.org/chairpersonship/566404> stranici pristupljeno 24.04.2024.

INSTITUTIONAL MEANS OF THE FIGHT AGAINST THE VIOLENCE OF POLITICAL EXTREMISM - THE EXAMPLE OF GERMANY

Zorica Mršević PhD, professor at Faculty of European Legal and Political Studies – Belgrade

Abstract. *The subject of presentation are examples of institutional action against political extremism in order to prevent the escalation of violent manifestations, hatred and intolerance. The text also lists specific examples of violent incidents of a criminal nature, as well as counter-reactions in Germany. At the end of January 2024, more than a million people demonstrated across Germany against right-wing extremism, for the protection of democracy and against "remigration", i.e. the extreme right's plan to deport from Germany millions of foreign origin people. Protests against remigration planning are like a permanent wave of civil discontent, a continuation of mass protests against anti-Semitism and anti-Islamism that escalated at the end of 2023. Then the highest representatives of the government made strong public statements against the violence of political extremism, reminding that the European Union is based on the values of respect for human dignity, freedom, democracy, equality, rule of law and respect for human rights, including the rights of members of minorities. The EU is unequivocally opposed to all forms of hatred and discrimination on any basis, racial or ethnic origin, religion or belief, gender, sexual orientation, age or disability. Providing an institutional response to growing anti-Semitism is also the task of the Federal Government Commissioner for Combating Anti-Semitism. As an institutional response to political extremism, laws were passed, the first of which is against hate speech on the Internet. The second enables the so-called "indictment against the judge" as an instrument of defense of the constitutional state, which enables the easier removal of "enemies of the constitution" from the judiciary, i.e. a supporter of political extremism. The third is the Law on the Promotion of Democracy, which strengthens initiatives against political extremism and anti-Semitism, against which the fight cannot be waged only by the security forces, but social forces must also be strengthened, because hatred and extremism must be deprived of space, everywhere, on social networks, in schools or on the streets. It is concluded, on the example of Germany, that opposition to the violence of political extremism in the European environment is to be led by institutional, domestic, international mechanisms, but also by civil protests.*

Keywords: *political extremism, anti-Semitism, the role of the highest authorities, planned remigration, EU strategy, indictment against the judge*